

Jeg tror nok, at Ejerne her i Tidens Løb have haft god Grund til at beklage sig over den Maade, som de ere blevne behandlede paa. Derimod forekommer det mig ikke, at Lodsejerne med Grund kunne beklage sig over, at deres egen Kommune tager Materialer, der ere nyttige for den hele Kommune, men aldeles værdiløse for den paagældende Ejer. Den ærede første Taler fremhævede den Husmand, der har fundet Grus. Men dette Grus har han rent tilfældigvis fundet, og det vil heller ingen Værdi have, hvis Kommunen ejer en anden Grusgrav. Jeg kan derfor ikke indse, at der begaas en stor Uretfærdighed, hvis man fastholder den bestaaende Lov, naar der blot gives Ejerne fuld Erstatning for den Skade, der forvoldes dem. Det er ikke altid sket. Naar et æret Medlem udtalte, at det vilde fortrinsvis være til Godsejerne eller lignende større Ejendomsbesiddere, at man vilde komme til at betale, saa vil jeg sige, at det er jo ret rimeligt, at de, som have de største Ejendomme, have størst Chance for at finde Grus og derved faa Fordel deraf. Det er kun undtagelsesvis, at en Husmand finder Grus paa sin lille Lod. Jeg er tilfreds, hvis vi blot kunde faa en Lov, der ydede Erstatning for den Skade, der virkelig begaas.

Bojsen: Det forekommer mig, at det ærede Medlem for Fakse (A. Jensen) selv fremsatte det bedste Argument for Unødvendigheden af en Lovgivning paa dette Omraade i det Eksempel, som han anførte fra sin egen Valgkreds om den Husmand, der finder en Grusgrav. Han føjede nemlig selv til, at han var overbevist om, at den paagældende Kommune ikke i dette Tilfælde vilde gribe ind og tage den Værdi fra Husmanden. Kommunen er billig-tænkende nok til ikke at ville gøre det, og jeg er overbevist om, at alle vore Kommuner i saadanne Tilfælde ville handle efter et naturligt Skøn og Billighedshensyn. Hvis man kunde anføre Eksempler paa, at det var almindeligt Landet over, at Kommunerne misbrugte deres Ret, kunde jeg forstaa, at man kom og sagde, at en Forandring var nødvendig. Men naar det ærede Medlem for Fakse selv siger, at han føler sig overbevist om, at Kommunen ikke vil optræde paa en saadan Maade, ser jeg ikke, at der er nogen Grund til at give almindelig gældende Lovgivningsregler for dette Tilfældes Skyld, der kommer til at ramme paa andre Steder

og navnlig da, efter min Mening meget for haardt overfor Kommunerne.

P. Madsen: Ja, jeg er enig med de ærede Medlemmer, der have udtalt sig for at fremme Lovforslaget hurtigst muligt og arbejde hen til at faa det vedtaget saa nær som muligt i den Skikkelse, hvori det vedtoges ved 2den Behandling. Det staa saaledes for mig, at de bestaaende Forhold, de Love, hvorefter vore Veje blive vedligeholdte, ere i den Grad forældede og — jeg kan gerne sige — meningsløse, at det er vanskeligt for den menige Mand at forstaa, hvorledes det hænger sammen dermed. Det er bekendt, at Amtskommunen har Ret til at tage baade Sten og Grus, som den forefinder i en Grusgrav, men at Sognekommunen kun maa tage Gruset og lade Stenene ligge, da de anses for Lodsejerens Ejendom. Det er ligeledes bekendt, at Jærnbanevæsenet i mange Aar har betalt for alt, hvad det benytter, baade Sten og Grus. Det er da meget vanskeligt at forstaa, at en Mand, der er saa heldig at have en Grusgrav, hvorfra der tages baade Sten og Grus til Jærnbanen, skal have Betaling for det hele, og at den, der har en Grusgrav, hvoraf der tages Grus til en Sognekommune, har Ret til at beholde Stenene og sælge dem, medens den, der har en Grusgrav, hvoraf der tages baade Grus og Sten til Amtsveje, maa finde sig i, at der baade tages Sten og Grus uden Vederlag. Det er saa meningsløst og forvirrende, at det synes, at man af den Grund bør arbejde hen til, at vi kunne faa andre Lovbestemmelser om Retten til at udtage Grus og Sten til disse forskellige Øjemed. — Det staa ogsaa saaledes for mig, at det er aldeles uretfærdigt over for den enkelte Lodsejer, saaledes som Forholdene ere nu, og at der bør raades Bod derpaa. Der var i Fjor en ret udførlig Forhandling om alle de Ting, som der skal tages Hensyn til, og jeg skal ikke komme vidtløftig ind paa disse mangfoldige Enkeltheder. Jeg vil kun som et Par af de foregaaende Talere paa det bedste anbefale Lovforslaget. Jeg ønsker, at det maa blive vedtaget saaledes, at det yder Retfærdighed til alle Sider, og det tror jeg ogsaa, det vil, naar det vedtages saa nær som muligt saaledes, som det vedtoges i Fjor ved 2den Behandling. Hvad angaar den Ængstelse, der er kommen til Orde for, at det vil blive byrdefuldt for Kommunerne, kan jeg ikke se, at der er Grund dertil. Jeg tror, at de Taksa-